

Sanna Kurronen

KOTITYÖN KAHLEET

Ankara verotus ajaa naisia kotiin

- Naiset tekevät Suomessa tunnin miehiä enemmän kotitöitä ja tunnin vähemmän ansiotöitä vuorokaudessa. Yhteiskunnan kannalta ei ole tehokasta, että korkeasti koulutetut naiset tekevät kotitöitä ansiotöiden kustannuksella.
- Työn kireä verotus ja jyrkkä progressio kannustavat tekemään kotityöt itse sen sijaan, että niiden tekemiseen palkattaisiin ulkopuolisia.
- Ruotsalaiselvityksen mukaan kotitalousvähennystä siivous- ja muihin kotitaloustöihin käyttäneet naiset lisäsivät työn tarjontaansa palkkatyössä.
- Työn verotusta on syytä laskea kaikilla tulotasoilla ja kotitalousvähennystä kehittää Suomessa Ruotsin mallin suuntaan niin, että naisten palkkatyössä käytetty aika lisääntyisi. Se edistäisi naisten palkkatasa-arvoa ja lisäisi palvelualan töiden kysyntää.
- Naisten ja miesten väliset palkkaerot näyttävät kasvavan perhevastuiden epätasaisen jakautumisen myötä.

Työn kireä verotus ja sen jyrkkä progressio tekevät työn teettämisestä yksityishenkilölle hyvin kallista Suomessa. Siksi moni korkeasti koulutettu nainen päätyy tekemään kotityöt itse. Se on ongelma naisten työurien kannalta.

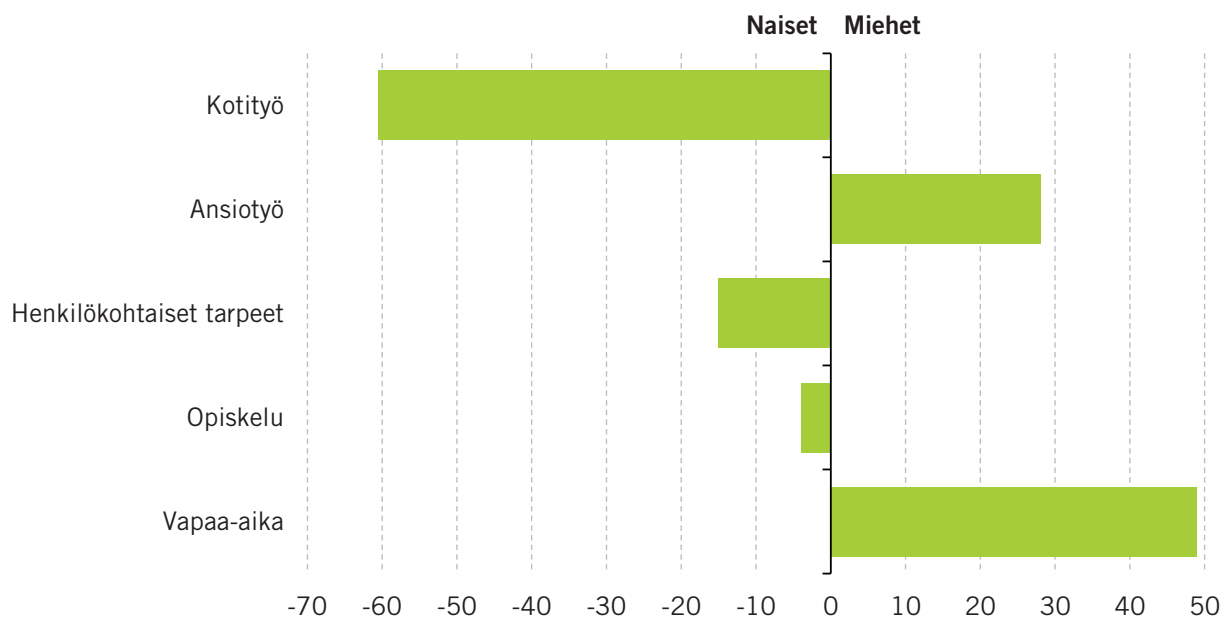
Naiset tekevät miehiä vähemmän ansiotyötä ja vastaavasti enemmän kotitöitä. Tilastokeskuksen tuoreimman ajankäyttötutkimuksen mukaan miehet käyttävät ansiotyöhön keskimäärin vajaat viisi tuntia vuorokaudessa, naiset tunnin vähemmän.¹ Kotitöissä tilanne on päinvastainen. Naiset tekevät kotitöitä noin kolme ja puoli tuntia vuorokaudessa, miehet tunnin vähemmän. Kotitöistä ei makseta palkkaa, eikä siitä kerry eläkettä. Toisaalta ne ovat myös verovapaita, mikä kannustaa entisestään tekemään ne itse.

Yrittäjillä² ero miesten ja naisten tekemisissä työtunneissa on erityisen suuri, lähes kaksi tuntia vuorokaudessa. Juuri miesyrittäjät tekevät eri sosioekonomisista ryhmistä pisintä päivää ansiotöissä. Naisyrittäjät sen sijaan käyttävät ansiotyöhön vähemmän aikaa kuin ylemmät toimihenkilönaiset.

Kun perhevaihe ja sosioekonominen asema vakioidaan, ero ansiotyöhön käytetyssä ajassa supistuu vajaaseen puoleen tuntiin (Kuvio 1).³ Kotitöissä ero kuitenkin säilyy: naiset tekevät kotitöitä keskimäärin tunnin miehiä enemmän.

Naisten kotitöihin käyttämä aika vaikuttaa entistäkin ongelmallisemmalla, kun ottaa huomioon sukupuolten välisen koulutuseron. Naiset nimittäin ovat miehiä koulutetumpia.

Kuvio 1. Yli 10-vuotiaiden miesten ja naisten ajankäytön erot (miehet–naiset) sosio-ekonominen asema ja perhevaihe vakioituna 2009–2010 (minuuttia/vuorokausi)

Lähde: Ajankäyttötutkimus, Tilastokeskus.

25–44-vuotiaista naisista puolet on suorittanut vähintään alimman korkea-asteen, miehistä vain kolmannes. 25–44-vuotiaat naiset tekevät Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen mukaan lähes kaksi tuntia miehiä enemmän kotitöitä päivässä. Osa erosta selittyy tässä ikäryhmässä perhevapaiden aikana tehdyillä kotitöillä, eikä Tilastokeskus julkista lukuja työllisille ikäryhmittäin.

Verot lyövät kiilan naisten työuriin

Lisätulosta maksettava vero eli marginaalivero on jo 2 800 euron kuukausipalkalla 48 prosenttia. Jokaista ansaittua lisäeuroa kohden työntekijä saa siis itselleen vain 52 senttiä. Se houkuttelee korkeasti koulutettua, mediaania korkeampaa palkkaa ansaitsevaa työskentelemään vähemmän kuin voisi.

Oletetaan, että korkeakoulututkinnon suorittaneen perheenäidin kuukausipalkka on 3 600 euroa. Verojen ja veronluonteisten maksujen jälkeä palkasta jää käteen 2 480 euroa (verot ja veronluonteiset maksut 31,1 %). Lyhentämällä työaika 80 prosenttiin henkilön käteen jäävä rahanäärä kutistuisi 2 108 euroon eli tulot laskisivat 372 euroa kuukaudessa (bruttopalkka 2 880 ja veroprosentti 26,8).⁴

Siirtyminen 80-prosenttiseen työaikaan tarkoittaisi noin 30 tuntia vähemmän työtunteja kuukaudessa. Sattumalta työssäkävvät naiset te-

kevät miehiä enemmän kotitöitä juuri noin 30 tuntia kuukaudessa.

Osa-aikatyön tekeminen on verrattain yleis- tä etenkin pienten lasten äideillä. Heistä osa- aikatyötä tekee noin viidennes, kun pienten lasten isistä lähes kaikki ovat kokoai- katyössä.⁵ Palkkatyössä käyte- tyn ajan lyhentäminen helpot- taa varmasti monien ruuhka- vuosia elävien tilannetta, sillä palkkatyön, kotityön ja päivä- hoitokuvion yhteensovittaminen voi olla haas- tavaa. Pienten lasten äidit kokevat muita väestö- ryhmiä useammin aikapulaa.⁶

Yhteiskunnan kannalta ei ole hyvä, että kou- lutetut ja korkean tuottavuuden työssä olevat naiset käyttävät palkkatyön sijaan aikansa koti- töiden tekemiseen, koska silloin korkea koulu- tus menee osin hukkaan. Lopputulema on kaik- kien kannalta tehoton verrattuna tilanteeseen, jossa korkeasti koulutettu tekisi täyttä työpäivää ja lisäksi työllistäisi ihmisiä ostamalla apua koti- töihin ulkopuolelta. Mikäli lyhennetyn työvii- kon sijaan haluaisikin palkata esimerkiksi siivo- usapua käteen jäävällä 372 eurolla, 40 euroa tun- nissa maksavaa siivouspalvelua voisi ostaa reilut yhdeksän tuntia kuukaudessa. Kotitalousvähen- nys huomioiden apua voi ostaa noin 15 tuntia kuukaudessa, eli puolet siitä ajasta, jonka sääs- täisi vähentämällä omaa työaikaansa. Sanna Ma-

Hallitus vaikeutti kotityön teettämistä.

rinin (sd.) hallitus leikkasi kotitalousvähennystä ja kasvatti siten verokiilaa ja vaikeutti kotityön teettämistä.

Kotityön teettäminen voisi lisätä työllisyyttä kahta reittiä: koulutetut naiset tekisivät enemmän tuottavampaa ansiotyötä ja matalammin koulutetuille työntekijöille aukeaisi lisää työtälaisuuksia kotitaloustyössä.

Palkkaerot kasvavat ruuhkavuosina

Työuraansa samalla alalla aloittelevilla naisilla ja miehillä palkkaerot ovat vähäisiä. Palkkaerot näyttävät kasvavan perhevastuiden epätasaisen jakautumisen myötä.⁷ Kun pienten lasten isät kartuttavat oman alansa työkokemusta, äidit siivoavat, pyykkäävät ja hoitavat lapsia. Äidit lyhentävät työaikaansa tai siirtyvät lapsiystävällisempiin työtehtäviin. Palkkaerot kasvavat nimenomaan äitien ansioiden laskun myötä. Ilmiötä kutsutaan myös lapsisakoksi.

Suomessa on poikkeuksellisen sukupuolittuneet työmarkkinat. On miesten töitä ja on naisten töitä, ja vain harvassa ammatissa naisia ja miehiä on karkeasti yhtä paljon. Myös yrittäminen on sukupuolittunutta.⁸ Kun työllisistä miehistä 15 prosenttia toimi vuonna 2018 yrittäjinä, naisista vain seitsemän prosenttia.⁹ Yrittäjistä naisia on vain kolmannes. Vaikka mahdollisimman suuri yrittäjien määrä ei ole järkävä tavoite, työllistäviä kasvuyrittäjiä kaivataan Suomeen lisää. Mikäli perheellisillä naisilla kotityövastuut rajoittavat myös mahdollisuutta käynnistää uraa yrittäjänä, on riskinä, että hyviä yrityksiä jää syntymättä.

Ilmiötä kutsutaan lapsisakoksi.

Työn verotus alas

Mitä enemmän työtä verottaa, sitä vähemmän sitä saa. Kun tavoitteena on lisätä suomalaisten työntekoa, työn verotusta on syytä keventää. Korkea työn verotus voi olla erityinen loukku koulutetuille äideille, koska he joutuvat tekemään kotitöitä palkkatyön kustannuksella. Työn verotuksen keventämisen lisäksi kotitalousvähennyksestä voi löytyä helpotusta. Ruotsalais selvityksen mukaan kotitalousvähennystä siivous- ja muihin kotitaloustöihin käyttäneet naiset lisäsivät työn tarjontaansa palkkatyössä.¹⁰

Kotitalousvähennystä myönnettiin vuonna 2018 Suomessa noin 460 miljoonan euron edes-

tä. 37 prosenttia tästä oli eläkeläisten käyttämää vähennystä. Lähes 80 prosenttia kotitalousvähennyksestä käytetään remonttitoiden teettämiseen. Jopa ruuhkavuosia elävissä lapsiperheissä kolme neljännestä kotitalousvähennyksestä menee remonttikuluihin.

Ruotsissa kotitalousvähennys on jaettu kahteen kategoriaan: remonttitoista vähennys on 30 prosenttia työn hinnasta ja kotitaloustöistä 50 prosenttia. Ruotsissa tehdyn kyselyn mukaan ilman kotitalousvähennystä remontin olisi tehnyt itse 21 prosenttia vähennyksen käyttäjistä, kotitaloustyön taas 65 prosenttia.¹¹ On siis perusteltua, että kotitaloustyöstä vähennys on suurempi, sillä ilman vähennystä työtä jäisi huomattavasti enemmän teettämättä.

Ruotsin järjestelmässä ostaja maksaa palveluntuottajalle suoraan verovähennyksen jo huomioidun hinnan ja palveluntuottaja perii erotuksen verohallinnolta. Tämä malli tekisi vähennyksen käytöstä huomattavasti yksinkertaisempaa palvelun käyttäjälle myös Suomessa ja voisi lisätä yksittäisten pienempien töiden teettämistä. Yksinkertaisempi järjestelmä voisi myös parantaa ikäihmisten mahdollisuuksia käyttää kotitalousvähennystä.

Työn verotuksen lasku sekä kotitalousvähennyksen kasvattaminen kotitaloustyössä olisivat hyviä keinoja sekä lisätä koulutettujen naisten työn tarjontaa että parantaa työllistymismahdollisuuksia alemmilla koulutusasteilla.¹²

Viitteet

- 1 Tilastokeskus (2014).
- 2 Ei sisällä maatalousyrittäjiä.
- 3 Pääkkönen (2013).
- 4 Laskelma perustuu Veronmaksajien tietoihin, ks. Veronmaksajat (2019).
- 5 Tilastokeskus (2014).
- 6 Aikapulaa tutkittiin kysymällä: "Onko sellaisia asioita, joita haluaisitte tehdä tavallisina arkipäivinä, mutta joista Teidän on luovuttava aikapulan takia?".
- 7 Kleven, Landais ja Eghold Søgaaard (2019).
- 8 Tervo ja Haapanen (2007).
- 9 Tilastokeskus (2020).
- 10 Halldén ja Stenberg (2015).
- 11 Ulkoministeriö (2018).
- 12 Ks. myös Sanandaji ja Apunen (2019).

Lähteet

Halldén, K. ja Stenberg, S. (2015). Ökar RUT-avdrag kvinnors arbetsmarknadsutbud? Ekonomisdebatt.

Kleven, H., Landais, C. ja Eghold Søgaaard, J. (2019). Children and Gender Inequality: Evidence from Denmark, *American Economic Journal: Applied Economics* vol. 11, no. 4, October 2019, 181–209.

Pääkkönen, H. (2013). Tasoittuvatko ajankäytön sukupuoliittaiset erot Suomessa? Tilastokeskus, teoksessa Pietiläinen, M. (toim.) Työ, talous ja tasa-arvo, Tilastokeskus.

Sanandaji, N. ja Apunen, M. (2019). Lasikaton paradoksi – Pohjoismaat julistavat tasa-arvoa, mutta naisten eteneminen uralla takkuilee, *EVA Analyysi* No 67.

Tervo, H. ja Haapanen, M. (2007). Miksi naisia on vain vähän yrittäjinä? *Kansantaloudellinen aikakauskirja*, 103. vsk., 1/2007.

Tilastokeskus (2014). Miesten työviikko oli pidempi kuin naisten, *Ajankäyttötutkimus 2009*. http://tilastokeskus.fi/til/akay/2009/07/akay_2009_07_2014-04-16_kat_003_fi.html (haettu 26.8.2020).

Tilastokeskus (2020). Työttömistä 60–64-vuotiaista joka toinen pitkäaikaistyötön. https://www.stat.fi/til/tyokay/2019/02/tyokay_2019_02_2020-05-28_tie_001_fi.html (haettu 26.8.2020).

Veronmaksajat (2019). Palkansaajan veroprosentit 2020. <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Laskelmat/Palkansaajan-veroprosentit/#2c81dc64> (haettu 27.8.2020).

Ulkoministeriö (2018). Ruotsalainen kotitalousvähennys: kuluttajalle helppo ja valtiolle kannattava? *Utrikesrepresentationens rapporter*, 8.8.2018. https://um.fi/aktuellt/-/asset_publisher/gc654PySnjTX/content/ruotsalainen-kotitalousvahennys-kuluttajalle-helppo-ja-valtiolle-kannattava-/384951 (haettu 26.8.2020).

Kirjoittaja

Sanna Kurronen on EVAn ekonomisti.

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Arviot esittelevät ajankohtaisia ideoita ja keskustelunaiheita. Arvioiden kirjoittajat vastaavat esitetyistä mielipiteistä, jotka eivät välttämättä edusta EVAn kantaa.

Arviot löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-074X (PDF)